

Juridische instrumenten met impact op de veiligstelling van de loofhoutbevoorrading van de Belgische zagerijen

E. ORBAN de XIVRY

Het is een goede zaak dat we beschikken over het nieuwe boswetboek dat door het decreet van 15 juli 2008 werd uitgevaardigd en nu van kracht is.

Op de vraag of het boswetboek zich rechtstreeks bezighoudt met de veiligstelling van de loofhoutbevoorrading van de Belgische zagerijen, moeten we echter ontkennend antwoorden. Wel stellen we vast dat het bepalingen bevat die voornoemde loofhoutbevoorrading enigszins zouden moeten veiligstellen als ze correct worden toegepast.

Hierbij denk ik meer bepaald aan het evenwicht tussen de loof- en naaldhoutbestanden.

Het evenwicht tussen de loof- en naaldhoutbestanden

In artikel 1, lid 3, van het boswetboek lezen we het volgende: *“Het duurzame beheer van de bossen en de wouden houdt meer bepaald het behoud in van een evenwicht tussen naaldhoutbestand en loofhoutbestand (...).”*

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden werden tal van veranderingen aan de tekst aangebracht. Zo werd oorspronkelijk deze tekst voorgesteld: *“Het duurzame beheer van de bossen en de wouden houdt meer bepaald het behoud in van de huidige verdeling tussen naaldhoutbestand en loofhoutbestand (...).”*

In wetgevingstermen is men dus afgestapt van het idee van het behoud van de huidige verdeling om in de plaats daarvan het behoud van een evenwicht voor te schrijven. Deze wijziging vloeide voort uit twee amendementen:

- Het ene werd ingediend door parlementslid mevr. DETHIER – NEUMANN, die voorstelde de woorden *“van de huidige verdeling tussen naaldhoutbestand en loofhoutbestand”* gewoon te schrappen (verantwoording opgenomen in voetnoot nr. ¹); Het andere werd ingediend door de parlementsleden ANCION

---

¹ Amendement nr. 1 (Doc. Waals parl., 806 (2007 - 2008), nr. 3, p. 2). Het amendement werd als volgt verantwoord: “Er is geen enkele ernstige ecologische reden om het principe van een evenwicht tussen het loof- en naaldhoutbestand in het wetboek op te nemen; dat zou ook geenszins borg staan voor een duurzame ontwikkeling. Wegens de klimaatveranderingen kunnen we momenteel onmogelijk voorzien welke boshoutsoorten morgen het geschiktste zullen zijn in de Waalse bossen en wouden. De boseconomie en haar variaties laten niet toe te voorspellen dat het precies de naaldhoutproductie zal zijn die in de toekomst de grootste economische meerwaarde zal genereren. Uit het laatste rapport over de toestand van het Waalse milieu blijkt dat er momenteel een verhouding van 53 % - 47 % bestaat tussen het loof- en naaldhoutbestand. Is het werkelijk nodig bepaalde loofbossen die het water en de biodiversiteit momenteel doeltreffend beschermen door naaldbossen te vervangen wegens het in het boswetboek voorziene principe? In hetzelfde rapport lezen we overigens dat 23 % van het huidige naaldboombestand (52.000 ha) op incompatibele gronden groeit en dat 15 % (34.000 ha) op weinig compatibele gronden staat. In het totaal gaat het om 38 % van het naaldhoutbestand (of meer dan 15 % van de Waalse bossen en wouden). De evolutie ten gunste van loofbomen is onvermijdelijk omdat de verdere verwerking van het naaldhout in heel wat regio’s niet aangepast

en DARDENNE, die de uiteindelijk aangenomen tekst voorstelden (verantwoording opgenomen in voetnoot nr. ²).

Het tweede amendement werd na bespreking unaniem aangenomen – wat een speciale vermelding waard is. Tijdens deze bespreking zei de minister bevoegd voor Natuur en Bos:

- *“Het is belangrijk een evenwicht te behouden dat een verhouding van de orde van 53 % / 47 % tussen loof- en naaldbomen respecteert.”*
- *“We willen een ecologisch evenwicht mogelijk maken dat de economische sector tevens de zekerheid van een toereikende bevoorrading biedt.”*
- *“De verdeling op basis van een verhouding van de orde van 53 % en 47 % mag niet met meer dan 5 % variëren.”* Dit betekent 58 % of 48 % voor het loofhoutbestand en 52 % of 42 % voor het naaldhoutbestand.
- *“Door middel van de monitoring verzekerd door het bestuur kunnen deze cijfers en de evolutie van de bossen en wouden worden gevolgd. Zo kan de evolutie van de verdeling tussen loof- en naaldhout jaarlijks worden beoordeeld.”*³.

Uit de tekst die uiteindelijk door het parlement werd aangenomen, kunnen we afleiden dat het een evenwicht tussen het naald- en loofhoutbestand en meer bepaald tussen de oppervlakten van het loofhoutbestand en de oppervlakten van het naaldhoutbestand is dat moet worden behouden, ook al preciseert de tekst van artikel 1 van het boswetboek niet dat het om oppervlakten gaat. Wat we er eveneens uit kunnen afleiden, is dat het niet noodzakelijk het huidige evenwicht is dat moet worden behouden, hoewel de minister bevoegd voor Natuur en Bos tijdens de voorbereidende werkzaamheden duidelijk stelde dat het huidige evenwicht goed zit voor het Waalse Gewest. Voor parlementslid PIRE was dit meteen duidelijk aangezien hij erop wees *dat men de regering, door de tekst aldus te wijzigen, de mogelijkheid gaf de verhouding 53 % / 47 % te veranderen naargelang de gebeurtenissen die zich voordoen en de verdere ontwikkeling van het klimaat.*⁴ Deze interpretatie van parlementslid PIRE is volledig correct. Een regering zou inderdaad kunnen beslissen dat een ander evenwicht dan dat van 53 % / 47 % gewenst is. Vandaag de dag heeft de regering nog geen beslissing genomen om het evenwicht 53 % / 47 % te wijzigen.

Maar wat als uit de jaarlijkse monitoring door het bestuur blijkt dat het evenwicht 53 % / 47 % niet kán worden gehandhaafd in het Waalse Gewest? Het evenwicht moet immers in het ganse Gewest en niet alleen in een of andere subregio of binnen een

---

is en loofbossen bovendien beter voldoen aan het beoogde multifunctionele beheer en de nagestreefde bescherming van het milieu (met name de bescherming van de grondwaterlagen en de biodiversiteit).”

² Amendement nr. 1 (Doc. Waals parl., 806 (2007 - 2008), nr. 5, p. 2). Het amendement werd als volgt verantwoord: “Vanuit economisch standpunt en met het oog op het dynamische beheer van de Waalse bossen en wouden lijkt het niet opportuun de huidige verdeling tussen het loof- en naaldhoutbestand te handhaven. De verdeling tussen beide is immers al altijd aan veranderingen onderhevig geweest en ook in de toekomst zal dat zo zijn aangezien er steeds wordt gereageerd op de grondstofvraag die volgens de behoeften van de samenleving varieert. Daarom stellen we voor van een evenwicht te spreken.”

³ Doc. Waals parl., 806 (2007 - 2008), nr. 9, rapport, p. 45 en 46.

⁴ Doc. Waals parl., 806 (2007 - 2008), nr. 9, rapport, p. 46.

bepaalde eigendom worden behouden. Het antwoord hierop is vervat in een andere bepaling van het boswetboek, nl. artikel 31.

Dit artikel luidt als volgt: *“Indien de regering vaststelt dat er een risico op een significante wijziging van het evenwicht over het gehele Waalse Gewest bestaat tussen de oppervlakten van loof- en naaldhout, treft zij de volgende maatregelen:*

1° zij verleent subsidies, tegen de voorwaarden die zij bepaalt, aan de publiek- en privaatrechtelijke personen;

2° zij beperkt, via algemene bepalingen, de voorwaarden voor de toekenning van de afwijking bepaald in artikel 38, §3, lid 2;

*3° via algemene bepalingen bepaalt ze de inhoud van het plan van aanleg nader en vult ze **hem** (sic) aan.*

De aangenomen tekst is diegene die door de regering werd voorgesteld. Er werden dus geen amendementen aangebracht behalve dan de vervanging van de term ‘verdeling’ door de term ‘evenwicht’^{5,6}.

Wat betekent dit precies? Dit betekent dat indien het evenwicht tussen het naald- en loofhoutbestand, waartoe door de regering werd besloten en dat momenteel 47 % - 53 % bedraagt, een significante wijziging zou kunnen ondergaan, er drie maatregelen moeten worden genomen door de regering om het evenwicht te herstellen. Het risico op zich volstaat; er dient niet gewacht tot het evenwicht werkelijk zoek is. Er dient gewoon vastgesteld te worden dat de kans op een significante wijziging bestaat; en ontbreken andere bepalingen, dan dient er aangenomen te worden dat er een risico van significante wijziging bestaat zodra een verhouding van 58 % of 48 % mogelijk is voor het loofhout en een van 52 % of 42 % voor het naaldhout.

De Waalse regering moet dan drie maatregelen nemen. Ze heeft hierbij geen enkele beoordelingsbevoegdheid maar is verantwoordelijk voor de gevolgen als ze verzuimt de drie door de wetgever voorgeschreven maatregelen te nemen. Zoals reeds gezegd, voorzien deze laatste het volgende:

1° zij verleent subsidies, tegen de voorwaarden die zij bepaalt, aan de publiek- en privaatrechtelijke personen; Vandaag de dag weten we dat de regering nog geen enkele subsidie heeft toegekend in uitvoering van het nieuwe boswetboek. Volgens ons vormt artikel 31, 1° een wetsbasis die losstaat van de – meer algemene – basis opgenomen in artikel 30 en bestaande uit de toekenning van subsidies (evenmin uitgevoerd).

---

⁵ Doc. Waals parl., 806 (2007 - 2008), nr. 7, p. 2.

⁶ Er werden weliswaar amendementen ingediend maar deze werden verworpen. Een eerste amendement (Doc. Waals parl., 806 (2007 - 2008), nr. 5, p. 8) stelde voor een verplichting voor de regering in te lassen en het volgende te bepalen: *“wanneer de regering vaststelt dat het evenwicht tussen de oppervlakten loof- en naaldhout het milieu of de bevoorrading van de houtverwerkingsketen in gevaar dreigt te brengen, treft zij de volgende maatregelen...”* Dit amendement verbond het aannemen van de maatregelen door de regering aan de vaststelling dat het evenwicht tussen de bestanden het milieu of de bevoorrading van de houtverwerkingsketen in het gedrang dreigt te brengen en niet aan de vaststelling – waarvoor de wetgever uiteindelijk opteerde – van het risico van een significante wijziging van het evenwicht tussen de oppervlakten loof- en naaldhout.

Een ander amendement (Doc. Waals parl., 806 (2007 - 2008), nr. 3, p. 2 en 3) stelde voor artikel 30 gewoon te schrappen.

2° zij beperkt via algemene bepalingen - d.w.z. reglementaire bepalingen – de voorwaarden voor de toekenning van de afwijking bepaald in artikel 38, §3, lid 2 van het boswetboek. Het gaat om het afwijken van het verbod niet-dringende kappingen van meer dan 5 ha uit te voeren in de opstanden die een grondvlak van meer dan 50 % naaldhout beslaan of niet-dringende kappingen van meer dan 3 ha in de opstanden die een grondvlak van meer dan 50 % loofhout beslaan. Aangezien het om reglementaire bepalingen gaat, moet de regering geen wijzigingen aanbrengen aan lid 2 van §3 van artikel 38 van het boswetboek dat wetgevende waarde heeft (primerende normen) maar aan het besluit van de Waalse regering van 15 januari 2009 tot uitvoering van de artikelen 38, 39 en 43 van het Boswetboek gewijzigd op 22 december 2009.

3° via *algemene bepalingen bepaalt ze de inhoud van het plan van aanleg nader en vult ze hem* (sic) aan. Ter herinnering: het plan van aanleg is verplicht voor de bossen en wouden die onder het bosstelsel vallen en een oppervlakte van meer dan 20 ha uit één stuk beslaan. Welke gegevens voornoemd plan minstens moet bevatten, wordt toegelicht in artikel 57 van het boswetboek. Hierbij dient nog opgemerkt dat het parlement, meteen na het aannemen van de uitgewerkte inhoud van het plan van aanleg, in artikel 31 geen verplichting heeft ingevoerd tot het starten van een procedure voor de systematische herziening van reeds eerder aangenomen plannen van aanleg; deze verplichting werd – voor andere gevallen - wel ingevoerd in artikel 64 van het wetboek. Deze bepaling is dus slechts van toepassing op de herziening van de plannen van aanleg waartoe vrij werd besloten in toepassing van artikel 65 van het wetboek, evenals op de nieuwe plannen van aanleg voor ze aangenomen zijn – of het nu gaat om volledig nieuwe plannen of om plannen waarvan de geldigheidsduur verstreken is.

Het bevoorradsingscontract met een publiek- of privaatrechtelijke persoon

Het op 15 juli 2008 uitgevaardigde boswetboek bevat geen bepalingen in verband met bevoorradsingscontracten. Als ik het wel heb, werd er tijdens de voorbereidende werkzaamheden voor het nieuwe boswetboek al evenmin verwezen naar het bevoorradsingscontract als juridisch instrument⁷.

Betekent dit dat het sluiten van bevoorradsingscontracten verboden is volgens het Waalse recht? Dat is beslist niet het geval. Aangezien er nog zo iets als contractuele vrijheid bestaat, kunnen we zelfs stellen dat al wat niet uitdrukkelijk verboden is, toegelaten is.

Het staat de exploitant vrij een bevoorradsingscontract te sluiten met een privaatrechtelijke persoon. En het staat de publiekrechtelijke persoon wiens bos onder het bosstelsel valt vrij een bevoorradsingscontract te sluiten met een exploitant - uiteraard op voorwaarde dat artikel 73 van het wetboek wordt nageleefd. Dit artikel bepaalt het volgende: *“Elke verkoop van een kapping, van bomen of van bosproducten, al dan niet geregeld bij het plan van aanleg, mag slechts in openbare veiling worden verricht in de bossen en wouden van de publiekrechtelijke rechtspersonen (...)”*. Wordt deze bepaling overtreden, dan wordt een strafbaar feit gepleegd dat op basis van artikel 104 van het wetboek wordt gestraft met een boete van 300 tot 3.000 euro te vermenigvuldigen met 5,5 (opdecimen). Afwijkend laat artikel 74 van het wetboek onderhandse verkopen toe maar slechts in beperkte gevallen – 8 om precies te zijn⁸. Ze moeten strikt worden geïnterpreteerd aangezien het om een afwijking van het in artikel 73 vervatte principe gaat. Een bevoorradsingscontract ligt ook niet voor de hand voor de genoemde gevallen. Bij wijze van voorbeeld heeft geval nr. 5 - kappingen en gevelde bomen van weinig waarde bepaald door de regering - betrekking op een bedrag van minder dan 2.500 euro dat reglementair vastgelegd is in het besluit van de Waalse regering van 27 mei 2009 betreffende de inwerkingtreding en de uitvoering van het boswetboek. Volgens het Waalse recht kan er dus wel degelijk een bevoorradsingscontract worden gesloten

---

⁷ In kanttekeningen bij de artikelen van een oud ontwerp van het nieuwe boswetboek wordt er in verband met ontwerpartikel 239, nl. *“Geen enkele verkoop van kappingen, gevelde bomen of bosproducten, al dan niet door het plan van aanleg voorzien, is toegelaten in bossen en wouden die onder het bosstelsel vallen, tenzij via openbare veiling (...)”*; het volgende gepreciseerd: *“Deze bepaling maakt meerjarige bevoorradsingscontracten mogelijk.”* (Doc. Waals parl., 496 (1998 - 1999), nr. 1, p. 19). *“Geen enkele verkoop van kappingen, gevelde bomen of bosproducten, al dan niet door het plan van aanleg voorzien, is toegelaten in bossen en wouden die onder het bosstelsel vallen, tenzij via openbare veiling (...)”*, werd het volgende gepreciseerd: *“Dit maakt meerjarige bevoorradsingscontracten mogelijk.”* (Doc. Waals parl., 496 (1998 - 1999), nr. 1, p. 19).

⁸ Het gaat om de volgende gevallen: “1 de kappingen en gevelde bomen waarvoor geen voldoende aanbod bekomen werd tijdens de twee openbare veilingen die gehouden werden volgens de in artikel 73 voorgeschreven procedure;

2° de windworp in de reeds gevelde kappingen wanneer hij aangeboden wordt aan de koper ervan;

3° de bomen die hoogdringend moeten worden gekapt of weggehaald wegens sanitaire of veiligheidsredenen;

4° het delichthout;

5° de kappingen en gevelde bomen van weinig waarde bepaald door de Regering;

6° de bosproducten van weinig waarde bepaald door de Regering;

7° de voor wetenschappelijk onderzoek bestemde bossen;

8° de kappingen van brandhout voorbehouden aan de inwoners van een gemeente”. Zie eveneens artikel 28 van het besluit van de Waalse regering van 27 mei 2009 betreffende de inwerkingtreding en de uitvoering van het decreet van 15 juli 2008 betreffende het boswetboek.

met een privaatrechtelijke persoon of bij een openbare veiling met een publiekrechtelijke rechtspersoon wiens bossen onder het bosstelsel vallen. In het kader van een openbare veiling een bevoorraderscontract sluiten, ligt echter niet voor de hand.

In het Franse recht is het bevoorraderscontract een bekend instrument. In zijn werk *“La forêt et le droit – Droit forestier et droit général applicables à tous bois et forêts”* schrijft J. LIAGRE, hoofd van de juridische afdeling van het Office national des forêts, er het volgende over: *“Het gaat om contracten met een looptijd van verscheidene jaren, waardoor de partijen zich verbinden tot kopen en verkopen met gespreide leveringen. Bevoorraderscontracten beogen vooral de werking van de houtverwerkingsketen te verbeteren door een regelmatige bevoorrading van de markt te verzekeren. Het sluiten van bevoorraderscontracten voor verkopen bij de hoop kan problemen stellen wat het vastleggen van het voorwerp van de verkoop betreft. Men zou inderdaad een toekomstig benaderend volume moeten opgeven dat jaarlijks ter beschikking van de koper wordt gesteld. Daarbij geldt de prijs die bij het sluiten van het contract wordt overeengekomen slechts voor het geraamde volume en niet voor het werkelijke volume (anders zou er geen sprake meer zijn van een verkoop bij de hoop). We zien dus meteen dat het bevoorraderscontract eerder geschikt is in het kader van een andere verkoopformule, nl. de verkoop per producteenheid. Het bevoorraderscontract kan slechts voor verkopen bij de hoop worden gebruikt als de verkochte hoeveelheden worden aangeduid als alle hout gemarkeerd op het terrein van de kapping wanneer deze kan worden geëxploiteerd. Wanneer er met een bevoorraderscontract wordt gewerkt, wordt de eigendoms- en risico-overdracht in ieder geval uitgesteld tot de dag waarop de jaarlijkse verkoop voltrokken is (overeenkomst van de partijen over de zaak en de prijs).”*^{9,10.} z

---

⁹ Editions La Baule, eerste editie, 1997, nr. 1626, p. 562 en 563.

¹⁰ Het concept van de verkoop bij de hoop en dat van de verkoop per producteenheid verwijzen naar de bepalingen van het Burgerlijk wetboek, nl. art. 1585 en 1586. Artikel 1585 luidt als volgt: *“Wanneer koopwaren niet bij de hoop maar bij het gewicht, het getal of de maat verkocht zijn, is de koop nog niet voltrokken, in die zin dat het risico van de verkochte zaken voor de verkoper blijft totdat zij zijn gewogen, geteld of gemeten; maar de koper kan ofwel de levering ervan eisen, ofwel, in geval van nietuitvoering (sic) van de verbintenis, schadevergoeding, indien daartoe grond bestaat.”* En artikel 1586 preciseert: *“Wanneer echter de koopwaren bij de hoop verkocht zijn, is de koop voltrokken, hoewel de koopwaren nog niet zijn gewogen, geteld of gemeten.”* In het Waalse Gewest wordt er bij de hoop verkocht. De bijzondere voorwaarden, zowel die voor de verkoop en de exploitatie van hout op stam in privébossen (versie 2010) als die voor de verkoop van kappingen in de bossen en wouden van het Waalse Gewest of in andere bossen en wouden van rechtspersonen naar Belgisch publiekrecht dan die van het Waalse Gewest, de voorwaarden bijgevoegd bij het besluit van de Waalse regering van 27 mei 2009 betreffende de inwerkingtreding en de uitvoering van het decreet van 15 juli 2008 betreffende het boswetboek, hebben het overigens over de raming van het houtvolume. Ze nemen bijgevolg aan dat het om een verkoop bij de hoop gaat, waarvoor artikel 1586 van het BB geldt (soms kan de jurisprudentie streng uitvallen m.b.t. de raming van het houtvolume: in een vonnis van 21 december 2006 veroordeelde het hof van beroep van Luik een gemeente omdat het voor de veiling aangekondigde volume de werkelijkheid met 20 % overschreed. Volgens het hof kunnen de ramingmethodes, zelfs als ze gebaseerd zijn op benaderende formules, normaal gesproken niet tot fouten van de orde van 20 % leiden. Bovendien geldt de clause van uitsluiting van

---

garantie m.b.t. het volume slechts voor zover de exploitant onkundig was van de inadequatie van de formule – en hij deze inadequatie redelijkerwijze ook niet kon voorzien – en dit slechts blijkt na het vellen van de bomen en een uitvoerig rapport opgesteld door het agentschap voor Natuur en Bos. Zie in verband met deze uitspraak ook onze opmerkingen getiteld “*De l'estimation du volume des coupes de bois sur pied*” (Revue de droit rural, 2007, p. 156 tot 162). (Voor een voorbeeld van een verkoop bij maat, zie Civ. Bxl., 12 juli 1951, *J.T.* nr..... In dit vonnis zegt de rechtbank van eerste aanleg van Brussel dat voor de verkoop van kappingen een prijs per m³ geldt, dat de bijzondere voorwaarden bepalen dat de opgegeven volumes slechts ter indicatie worden gegeven en dus geen garantie inhouden, en dat de telling, de meting en de volumebepaling door het agentschap worden uitgevoerd. Breekt er bijv. brand uit na het kappen maar voor het meten van het hout, dan moet hier bijgevolg rekening mee gehouden worden en is het verlies voor de verkoper.) Met betrekking tot deze twee verkoopcategorieën schrijft Anne MEINERTZHAGEN-LIMPENS in haar “*Traité élémentaire de droit civil belge, tome 4ème, Les principaux contrats*” (eerste deel, boekdeel I, gewijd aan de verkoop (Bruylant, 1997, p. 389 tot 393, nr. 302 en 303) met name het volgende: “Deze verkoop (de verkoop bij maat) geldt per definitie voor zaken die (...) moeten worden gemeten (...) voor ze worden geleverd, d.w.z. zaken die van die aard zijn dat ze moeten worden geïndividualiseerd door ze (...) te wegen. (...)». Het gaat om “*een verkoop die wegens zijn speciale voorwerp noopt tot afwijken van de onmiddellijke overdracht van de eigendom solo consensu, waarvan het principe vervat is in artikel 1583 van het Burgerlijk Wetboek (...). Dit is onvermijdelijk aangezien de eigendomsoverdracht solo consensu slechts mogelijk is als de verkochte zaak gespecificeerd en geïndividualiseerd is. Dit is niet het geval bij soortzaken die, tenzij ze bij de hoop worden verkocht, slechts kunnen worden geïndividualiseerd wanneer ze van de hoop gescheiden en gewogen, geteld of gemeten zijn. Artikel 1586 stelt de verkoop bij het gewicht, het getal en de maat tegenover de verkoop bij de hoop waarbij de verkochte zaak - precies omdat het om een geheel gaat - geïndividualiseerd wordt zonder wegen, tellen of meten (zie Cass., 17 oktober 1958, Pas.1959, I, 167), hoewel het nog steeds om een soortzaak gaat. De verkoop bij het gewicht, het getal of de maat biedt dus slechts voordelen m.b.t. het ogenblik van de eigendomsoverdracht en de toewijzing van de risico's (het rechtstreekse gevolg daarvan). Zodra de verkoop betrekking heeft op een soortzaak die door wegen, tellen of meten moet worden geïndividualiseerd, is het verlies vóór deze individualisering ten laste van de verkoper, behoudens conventionele afwijking of bij de verkoop van koopwaar van een welbepaalde herkomst (...). In het tweede en derde geval wordt het contract ontbonden (toepassing van de theorie van de risico's volgens het gemeen recht) aangezien de eigendomsoverdracht, ondanks de conventionele afwijking m.b.t. de gevolgen van de risico's, niet kon plaatsvinden wegens het ontbreken van de vereiste individualisering van de verkochte zaak bij het sluiten van het contract). De verkoper wordt dus ontheven van zijn verplichting tot levering maar verliest daarbij zijn recht op de betaling van de prijs. Geldt artikel 1585 eveneens wanneer er moet worden gewogen, geteld of gemeten om de prijs van de verkoop te kennen i.p.v. om de koopwaar te individualiseren? Men verkoopt (...) een hele voorraad hout of (...) een welbepaalde productie tegen een bepaalde prijs per maat. Gaat het om een verkoop bij de hoop of op zijn minst om een verkoop van een duidelijk geïndividualiseerd geheel - zodat artikel 1586 van toepassing is - waarbij er slechts moet worden gemeten met het oog op de berekening van de prijs waarvan de bases overeengekomen zijn? Of dient men wegens de noodzaak tot meten – ongeacht het doel - artikel 1585 toe te passen, waardoor de risico's tot bij het meten voor de verkoper blijven? Een omstreden kwestie. Op het eerste gezicht lijkt het systeem van de verkoop bij de hoop – met toewijzing van de risico's aan de koper - voor de hand te liggen. De jurisprudentie van het hof van cassatie volgt inderdaad deze lijn (...). Bij de verkoop bij het*

Het model van het bevoorradingscontract, uitgewerkt op 27 april 2006 en voorgesteld door het Office national des forêts, dat me ter inzage werd bezorgd, voorziet een looptijd van één jaar (er kan echter een andere duur worden overeengekomen) met twee halfjaarschijven voor producten uit domaniale bossen of voor producten verkocht d.m.v. gegroepede verkopen van het type courant wit naaldhout, bewerkt geleverd langs de weg (of optioneel in de fabriek geleverd). (ik neem aan dat de contracten voor de verkoop van loofhout gelijkaardig zijn).

Er wordt gepreciseerd dat dit contract wordt gesloten volgens de algemene bepalingen voor onderhandse verkopen van het Office national des forêts (inleiding). Dit vooronderstelt dat het Franse recht een bepaling met wetgevende waarde bevat die onderhandse verkopen toelaat in dergelijke gevallen.

De verkoop heeft betrekking op een volume van ongeveer $x \text{ m}^3$ bewerkt hout conform de specificaties betreffende de houtsoort, de kwaliteit¹¹ en de afmetingen, en er worden maandelijkse leveringen voorzien. De lijst van de betreffende bossen en percelen wordt opgenomen in een bijlage bij het contract (art. 1, 3, 4 en 5).

Wanneer het contract betrekking heeft op een levering langs de weg, zal de agent van het Office national des forêts, die verantwoordelijk is voor de terbeschikkingstelling van het hout, per partij¹² overgaan tot het tellen, tot een a priori indeling volgens de kwaliteit, alsook tot de volumebepaling en de identificatie van het hout. De agent stelt het overeenstemmende proces-verbaal op. Elke partij wordt tegensprekelijk gekeurd in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de koper, die naar behoren opgeroepen is en het proces-verbaal ondertekent. Dit laatste heeft rechtsgeldigheid voor het opstellen van de factuur door het Office national des forêts. Neemt de koper niet deel aan de keuring, dan wordt de factuur gebaseerd op het door het Office national des forêts opgestelde proces-verbaal. Vanaf de datum van het tellen (waarvoor het proces-verbaal wordt opgesteld) heeft de koper acht dagen de tijd om bij het Office national des forêts bezwaar in te dienen¹³. Na voornoemde tijdsperiode wordt er geen rekening meer gehouden met enig bezwaar (artikel 5). Vervolgens bezorgt de agent van het ONF, die ook verantwoordelijk is

---

*gewicht, het getal of de maat vindt de eigendomsoverdracht plaats op het ogenblik van het wegen, tellen of meten en niet op het ogenblik van levering (...). Een oud cassatievonnis benadrukt: het is het wegen en niet het materieel in bezit nemen dat bij de verkoop bij het gewicht de eigendomsoverdracht aan de koper inhoudt (...). Maar uiteraard kunnen de partijen bij overeenkomst van artikel 1585 (...) afwijken. Wat is de juridische situatie van de koper vóór het wegen, tellen of meten? Voor dat ogenblik is de koper wel schuldeiser maar nog geen eigenaar. Artikel 1585, in fine, zegt dit in de volgende bewoordingen: “de koper kan ofwel de levering ervan eisen, ofwel, in geval van **nietuitvoering** (sic) van de verbintenis, schadevergoeding, indien daartoe grond bestaat. (...).”*

¹¹ Optioneel wordt voorzien dat het te leveren hout geheel of gedeeltelijk (te preciseren) uit gecertificeerd duurzaam beheerde bossen moet komen; ook het type aanvaarde certificering moet worden gepreciseerd.

¹² De exacte definitie van elke partij wordt periodiek door het Office national des forêts bepaald overeenkomstig het geraamde leveringstempo en in ieder geval vóór de exploitatie van een bepaalde partij van start gaat. De definitie van elke partij en de begindatum van de exploitatie worden aan de koper medegedeeld. Vanaf deze datum is de koper ertoe gebonden de partij te nemen zonder het voorziene leveringstempo of de levering te wijzigen (artikel 4).

¹³ De tekst zou anders moeten worden geformuleerd omdat het niet zeker is dat de koper het proces-verbaal heeft ontvangen. Beter zou zijn de tijdsperiode van acht dagen te laten ingaan op de datum van ontvangst van het proces-verbaal.

voor de terbeschikkingstelling van het hout, de koper een vergunning om het hout op te halen. De betekening van het proces-verbaal van telling geldt als eigendoms- en bijgevolg ook als risico-overdracht (artikel 5).

De prijs geldt voor levering langs de weg. Hij wordt voor elke productcategorie (houtsoort, kwaliteit, diameter, lengte) in euro per m³ met schors, exclusief belastingen, bepaald. Er kan eventueel een prijsdifferentiatie worden voorzien, naargelang de producten al dan niet uit gecertificeerd duurzaam beheerde bossen komen (artikel 6).

Het Franse recht voorziet een wetgevend en reglementair kader¹⁴ met betrekking tot het bevoorradingscontract, dat nog wordt aangevuld door decreet nr. 2005-1445 van 23 november 2005 betreffende de plattelandsontwikkeling.

Het voornaamste gevolg hiervan is dat *onderhandse verkopen en verkopen door oproep tot mededinging op gelijke voet gezet zijn. Zo werd de mogelijkheid ingevoerd om producten uit domaniale en gemeentebossen te groeperen en werd de - uitdrukkelijk geformuleerde - mogelijkheid voorzien om meerjarige bevoorradingscontracten te sluiten.*^{15,16}

Artikel L134-7 van het boswetboek stelt: *“De kappingen en producten van kappingen in de bossen en wouden van de Staat worden door het Office national des forêts verkocht via veilingen of inschrijvingsoproepen, of via onderhandse verkopen, volgens de voorwaarden die bij decreet van de Raad Van State zijn vastgelegd.*

*Er kunnen meerjarige contracten worden gesloten.*¹⁷

Omdat het om niet-domaniale bossen en wouden gaat die onder het bosstelsel vallen, stelt artikel L144-1 van het boswetboek dat de verkoop gebeurt ter benaerstiging van het Office national des forêts, volgens de vormen die ook voor de bossen van de Staat gelden. Maar in artikel L144-1-1 van hetzelfde wetboek lezen we dat het Office national des forêts kan overgaan tot de verkoop van partijen waarin kappingen of producten van kappingen van deze bossen gegroepeerd zijn op voorwaarde dat de betreffende collectiviteit of rechtspersoon die eigenaar is van het bos dat onder het bosstelsel valt, hiermee akkoord gaat.

Voor de domaniale bossen preciseert het reglementaire artikel R134-15 het volgende: *“Voor de onderhandse verkopen worden schriftelijke contracten opgesteld, die worden gesloten door de algemene directeur van het Office national des forêts of zijn afgevaardigde. Ze leiden tot bevoorradingscontracten met latere uitvoering of achtereenvolgende leveringen en met een looptijd van maximaal vijf jaar, of tot*

---

¹⁴ Aangevuld door een Comité national des ventes des bois communaux, bestaande uit evenveel verkozenen van de Fédération nationale des communes forestières en vertegenwoordigers van het Office national des forêts, belast met het implementeren van bevoorradingscontracten, het samen uitwerken van een algemene commercialiseringstrategie, het zorgen voor het engagement van de eigenaars tot het leveren van de gevraagde producten op de in het bevoorradingscontract gepreciseerde data, en het zorgen voor de vereiste coherentie qua prijzen en verkoopvoorwaarden. Dit kader wordt eveneens aangevuld door een contract tussen de Franse staat en het Office national des forêts dat voor de periode 2007 - 2011 beoogt het volume van de verkoop van hout uit gemeentebossen op 25 % te brengen in het kader van bevoorradingscontracten.

¹⁵ Office national des forêts, Ventes de bois des forêts publiques, kernteksten, 2008, p. 3

¹⁶ In Frankrijk werd er sinds 1969 met bevoorradingscontracten geëxperimenteerd; in 1973 werden ze officieel erkend.

¹⁷ Zie ook artikel R134-1.

verkoop met onmiddellijke uitvoering of levering wanneer de producten bij de verkoop beschikbaar zijn.”

Artikel R144-3, dat geldt voor de verkoop van hout uit niet-domaniale bossen, preciseert: *“Voor onderhandse verkoop van hout uit bossen en wouden die onder het bosstelsel vallen krachtens artikel L.141-1, is de voorafgaande instemming vereist van de collectiviteit of rechtspersoon die eigenaar is.”*

Deze bepalingen laten bijgevolg bevoorradingscontracten toe bij een openbare veiling of een onderhandse verkoop, hoewel er in de praktijk slechts sprake is van een bevoorradingscontract bij een onderhandse verkoop.

Bevoorradingscontracten kunnen worden gesloten voor verscheidene jaren, voor een jaar, of voor een periode van minder dan een jaar.

De potentiële kopers dienen een aanvraag in te dienen bij het Office national des forêts, waarin ze het volgende specificeren:

- de aard van het (de) gevraagde product(en);
- de betreffende volumes en hun eventuele leveringstempo;
- de looptijd van het gevraagde contract;
- de gedetailleerde technische specificaties van het (de) product(en);
- de gewenste modaliteiten voor de terbeschikkingstelling van de koopwaar;
- de voorgestelde commerciële voorwaarden;
- in voorkomend geval de geografische herkomst van de producten (artikel 5.1 van het reglement voor onderhandse verkopen).

In de maand na ontvangst van de aanvraag laat het Office national des forêts de aanvrager weten of er gevolg aan gegeven kan worden. Is dit inderdaad mogelijk, dan wordt tevens de tijdspanne vermeld waarin de koper een commercieel voorstel zal ontvangen (artikel 6.1 van het reglement voor onderhandse verkopen).

Het commerciële voorstel van het Office national des forêts wordt officieel aan de koper betekend en heeft een geldigheidsduur van maximaal één maand vanaf ontvangst van het voorstel door de koper (artikel 6.2 van het reglement voor onderhandse verkopen).

Deze bepalingen laten verkopen bij de hoop, per producteenheid of verkopen van bewerkt hout toe.

Er kan dus een contract voor een verkoop van hout bij de hoop en op stam worden gesloten, maar in de praktijk gebeurt dit blijkbaar niet.

Er kan eveneens een contract voor de verkoop van hout op stam en bij de maat worden gesloten: in dit geval moet de levering van het hout over een termijn van minstens zes maand worden gespreid en moet het volume minstens gelijk zijn aan 1.000 m³ als de looptijd van het contract korter is dan één jaar (artikel 7.2 van de algemene bepalingen voor de verkoop van hout op stam en bij de maat)¹⁸.

---

¹⁸ Het bevoorradingscontract kan door de koper worden overgedragen op voorwaarde van uitdrukkelijke en voorafgaande aanvaarding hiervan door het Office national des forêts (artikel 9-2).

En er kan dus ook een contract voor de verkoop van bewerkt hout bij de hoop worden gesloten, maar in de praktijk gebeurt dit kennelijk evenmin.

Er kan tevens een contract voor de verkoop van bewerkt hout bij de maat worden gesloten: de levering van het hout wordt dan over een termijn van minstens zes maand gespreid en het volume moet minstens gelijk aan 1.000 m³ als de looptijd van het contract korter is dan één jaar (artikel 7.2 van de algemene bepalingen voor de verkoop van bewerkt hout bij de maat)¹⁹.

Bij het Office national des forêts waar ik informatie vroeg, werd ik te woord gestaan door dhr. J. LIAGRE. De belangrijke wetswijzigingen die werden ingevoerd – en die de verkopen in openbare veiling en de onderhandse verkopen op gelijke voet zetten – gepaard met het idee dat men moest proberen de verkoop van kappingen van bewerkt hout op te voeren, waren bedoeld om verschillende problemen op te lossen:

- voor de houtindustriëlen, het probleem van het tijdschema m.b.t. het bevoorradingsritme, rekening houdend met het feit dat de verkopen in openbare veiling niet zo frequent zijn;
- nog steeds voor de houtindustriëlen, het organisatieprobleem dat voortvloeit uit het feit dat ze in het kader van de verkoop van gekapt hout in openbare veiling een groot deel van hun tijd besteden aan het inspecteren van de partijen zonder zeker te zijn van de koop;
- het probleem van de noodzaak soepel te reageren op uitzonderlijke situaties waarbij grote volumes op de markt komen, bijvoorbeeld als gevolg van stormen;
- het probleem dat voortvloeit uit het feit dat de verkoop van kappingen van hout op stam slechts commercieel interessant is voor de verkoper als hij goed op de hoogte is van de kwaliteit van het product dat hij verkoopt.

Het bevoorradingscontract beantwoordt in de eerste plaats aan een logica, namelijk het voldoen aan de door de industriëlen te kennen gegeven behoeften, wat onderhandelingen en bijgevolg de toepassing van een onderhandse verkoop veronderstelt.

Op de tweede plaats heeft het bevoorradingscontract betrekking op bewerkt hout en niet op hout op stam omdat industriëlen in de praktijk zelden op stam kopen (ze hebben andere beslommingen aan hun hoofd dan het organiseren van de exploitatie en vervoer van het hout); bovendien is het volgens het Franse recht verboden de grondslag van de kapping van hout op stam na de verkoop te wijzigen (een bevoorradingscontract kan echter over meerdere jaren lopen; hoe kan men dan zeker zijn van het volume van een kapping enkele jaren later?), terwijl een verkoop van bewerkt hout geen grondslag inhoudt.

Stellen zich problemen op het vlak van het concurrentierecht?

---

¹⁹ Het bevoorradingscontract kan door de koper worden overgedragen op voorwaarde van uitdrukkelijke en voorafgaande aanvaarding hiervan door het Office national des forêts (artikel 9-2).

Uiteraard garanderen de veilingen de transparantie van de verrichtingen, hoewel veilingen soms vervalst kunnen worden door voorafgaande afspraken tussen gegadigden.

Het Office national des forêts en de Franse overheden in het algemeen menen dat *“het opteren voor de commercialisering door onderhandse verkopen beter aansluit bij de wensen van het liberale Europa, namelijk een vlotte handel, die de ondernemingsgeest stimuleert en de toegang van eventuele buitenlandse kopers tot onze houtverkopen bevordert”* (persoonlijke uitspraak van dhr. LIAGRE).

De mededingingsautoriteit heeft, in haar advies van **29 september** 2009²⁰ het ingevoerde systeem gevalideerd en verklaard dat de onderhandse bevoorraderscontracten *“een marktstabiliserend effect hebben, waardoor de geleverde volumes kunnen worden verzekerd en prijsschommelingen, zowel ten gunste van de verkopers als van de kopers, kunnen worden vermeden of verzacht”*. *De mededingingsautoriteit kan alleen maar hopen dat de contractualisering zich voldoende ontwikkelt (...)* (punt 23 van het advies).

“Het naast-elkaar-bestaan van traditionele veilingformules en directe onderhandelingen die door het ONF met de kopers worden gevoerd in het kader van onderhandse verkopen, die zich verder zouden moeten ontwikkelen, stelt op zich geen concurrentieproblemen op voorwaarde dat het niet leidt tot het ontzeggen van onontbeerlijk materiaal aan potentiële klanten in de geografische zone waarin ze zich gewoonlijk bevoorraden of tot een verstoring van de markt door ongelijke toegang tot het materiaal voor de klanten van het ONF, waarvan sommigen, vrij gekozen door het ONF, bediend zouden worden binnen het zekere kader van de bevoorraderscontracten, terwijl anderen die dezelfde garanties bieden, zich genoodzaakt zouden zien andere, onzekerdere bevoorradersbronnen aan te boren.” (zie punt 24 van het advies).

De mededingingsautoriteit formuleert evenwel een aanbeveling: *“Met betrekking tot het sluiten van de bevoorraderscontracten, alsook met betrekking tot de andere onderhandse verkoopcontracten, die om uiteenlopende kunnen worden gesloten, past het ONF allang op informele wijze de bekendmaking en oproep tot mededinging toe. De systematisering van deze voorafgaande kennisgeving, in gebundelde vorm, bijvoorbeeld per type te koop aangeboden houtsoorten in een bepaalde zone via bevoorraderscontracten, zou potentiële kopers de mogelijkheid bieden hun belangstelling voor een partij te tonen of te kiezen tussen het sluiten van contracten of het reageren op aanbestedingen of offerteaanvragen. Deze voorafgaande informatie over de intentie van het ONF bevoorraderscontracten te sluiten, zou tot een betere mededinging tussen potentiële contractanten leiden; diegenen die dat wensen, zouden zich immers kandidaat kunnen stellen voor het sluiten van bevoorraderscontracten onder gelijke voorwaarden.”* (punt 31 van het advies).

Conclusie

Uit deze bescheiden bijdrage blijkt dat er diverse juridische mogelijkheden bestaan om de loofhoutzagerijen een betere bevoorrading te garanderen maar dat de wens

---

²⁰ Advies nr. 09-A-33 van **23 september** 2009 betreffende de modaliteiten van de houtverkoop door het Office national des forêts.

hieraan mee te werken niet uitdrukkelijk in de teksten van het Waalse recht is geformuleerd.

Deze uiteenzetting zou nog kunnen worden aangevuld.

Hoeveel kleine bouseigenaars in het Waalse Gewest laten hun bossen onbenut? Als er een systeem wordt voorzien om de valorisatie van deze bossen mogelijk te maken, zal dit beslist positieve gevolgen hebben voor de zagerijen die hun bevoorrading willen veiligstellen. Het Europese REGIOWOOD-project, dat zich sedert 2008 over deze problematiek buigt, zal voor het Waalse Gewest beslist tot verdere overwegingen en beschouwingen leiden - overwegingen die misschien wel zullen resulteren in wijzigingen met wetgevende of reglementaire waarde.

Ongetwijfeld moet er ook op Europese schaal worden nagedacht - ook al ontbreekt het, zoals we maar al te goed weten, aan een echt bosbouwbeleid – om een actieplan voor de bossen uit te werken, zeker als men weet dat dit plan voor de periode 2012-2017 moet worden uitgewerkt.²¹.

Ik dank u voor uw aandacht.

---

²¹ Voor het momenteel lopende actieplan: zie het bericht van de Commissie van de Europese Raad en van het Europese Parlement van 15 juni 2006 betreffende een EU-actieplan voor de bossen (COM. 2006, 302, eindversie – niet gepubliceerd in het officiële journaal).